

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/edukacja/przystanek-historia/96522,Edward-Kazior-Lot-partyzant-z-powiatu-olkuskiego.html>

21.05.2024, 22:18

Edward Kazior „Lot” - partyzant z powiatu olkuskiego

75 lat temu we wsi Jeżówka koło Wolbromia zastrzelony został Edward Kazior „Lot”, partyzant Batalionów Chłopskich (Ludowej Straży Bezpieczeństwa), po wkroczeniu Sowieców dowódca oddziału niepodległościowego w powiecie olkuskim.

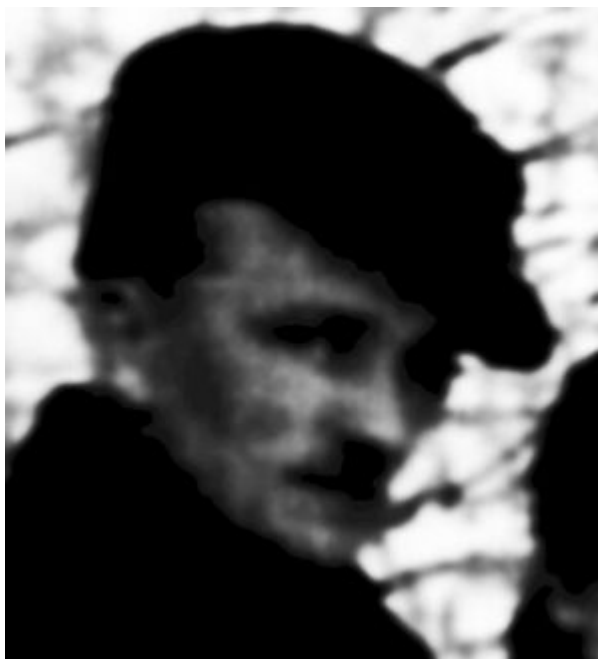
Urodził się 16 lutego 1918 r. w Wierzbicy niedaleko Pilicy w pow. olkuskim. Był synem Ludwika i Marianny z domu Kotnis. Jego rodzice prowadzili gospodarstwo rolne. Ukończył szkołę powszechną oraz zawodową szkołę rolniczą. Przed wojną należał do Związku Młodzieży Wiejskiej „Siew”.

Okupacja niemiecka

W 1940 r. wstąpił do Związku Walki Zbrojnej, gdzie działał jako łącznik oraz kolporter prasy podziemnej. W 1942 r. przeszedł do Batalionów Chłopskich (BCh). Wiosną 1943 r. został mianowany dowódcą Oddziału Specjalnego BCh, następnie przemianowanego na oddział Ludowej Straży Bezpieczeństwa. W różnych okresach pod swoją komendą miał od kilkunastu do 35 żołnierzy.

Wraz z oddziałem wykonał szereg akcji sabotażowych, karno-represyjnych i konfiskat. Operował głównie w północnej części przedwojennego powiatu olkuskiego, na terenie gmin Pilica, Kidów, Żarnowiec i Wolbrom. Specjalizował się w likwidacji konfidentów niemieckich oraz pospolitych bandytów.

W okresie od kwietnia 1943 r. do stycznia 1945 r. dowodzony przez niego oddział zastrzelił łącznie około 30 konfidentów, granatowych policjantów i przestępców kryminalnych. Dla

Edward Kazior „Lot”

Grupa żołnierzy BCh i członków Zielonego Krzyża. Drugi od lewej Edward Kazior „Lot”, drugi od prawej Stefan Brożek „Hubert”, komendant BCh obwodu olkuskiego. Zdjęcie wykonano po konspiracyjnym opłatk w Wierzbicy 30 grudnia 1944.

efektów propagandowych część akcji likwidacyjnych wykonywał w biały dzień, w miejscach publicznych.

11 lipca 1944 r. w rejonie wsi Udórz Edward Kazior „Lot” brał udział w ubezpieczeniu odwrotu grupy żołnierzy batalionu „Parasol” po nieudanej próbie likwidacji w Krakowie wyższego dowódcy SS i policji Wilhelma Koppego. 22 października przeprowadził akcję rozbrajania Niemców i Gruzinów z Ostlegionu w Brzezinach koło Żarnowca. W akcji zginął jeden z jego najbliższych przyjaciół, kpr. pchor. Jan Brożek „Grom”. W czasie całej okupacji „Lot” współpracował z komendantem BCH obwodu olkuskiego Stefanem Brożkiem „Hubertem” oraz z powiatowym kierownikiem walki cywilnej Stanisławem Szwejmem „Steckim”.

Ostatnie wykonanie wyroku przeprowadził 7 stycznia 1945 r. w Pilicy wspólnie z oddziałami Armii Krajowej i Armii Ludowej. Wówczas wziął także udział w doraźnym „sądzie partyzanckim” nad zatrzymanymi w okolicy kryminalistami.

Po wejściu Sowietów

Po zajęciu olkuskiego przez wojska sowieckie Kazior był poszukiwany przez NKWD i UB. Pod koniec marca 1945 rozpoczął wraz z podległymi mu ludźmi działalność zbrojną. Przeprowadził kilkanaście akcji wymierzonych w funkcjonariuszy i współpracowników władzy komunistycznej. Wykonywał także akcje ekspropriacyjne. Na początku kwietnia 1945 r. podjął współpracę z funkcjonującym w rejonie Żarnowca poakowskim oddziałem mjr. Kazimierza Tomczaka „Lubicza”, „Dęba I”, „15” i ppor. rez. Antoniego Janiszewskiego „Jawora”, „Kmicica”, „Romana”.

W nocy 31 marca 1945 r. oddział pod dowództwem Kaziora zlikwidował w miejscowości Dobra koło Pilicy referenta gminnego UB w Cianowicach, Marcelego Lagę. Tej samej nocy usiłował dokonać likwidacji w Sławniowie funkcjonariusza PUBP w Olkuszu Jana Franczyka.

20 kwietnia grupa żołnierzy pod dowództwem Kaziora przeprowadziła kontrowersyjną akcję – uprowadziła pięciu członków żydowskich rodzin Berlińskich i Leichertów, właścicieli młyna w przysiółku Jastrzębie niedaleko Wierbki, z których dwoje zastrzelono. Uprowadzeni mieli współpracować z UB, ale wszystkie motywy partyzantów nie są znane.

W nocy 25 kwietnia oddział „Lota” zlikwidował na polach wsi Wola Libertowska funkcjonariusza MO z posterunku w Żarnowcu, Stanisława Stępniaka oraz funkcjonariusza PUBP w Olkuszu, Henryka Kucyperę, powracających z interwencji porządkowej ze wsi Wierzbica. Przy zastrzelonych pozostawiono ostrzeżenie: „Obywatele PPR. Prosimy zaprzestać aresztowania Polaków. 1/ Zwolnić wszystkich aresztowanych, 2/ Jeżdżenia po terenie, 3/ Rabowania mienia Polaków, 4/ Strzelania do Polaków, i wiele innych rzeczy. W przeciwnym razie czeka was to, co spotkało waszych towarzyszy”. Z dopiskiem: „Cześć poległym w służbie. KWP”.

Noc z 29 na 30 kwietnia 1945 r. Kazior spędzał wraz z trzema żołnierzami – Leopoldem

Słaboniem „Poniatowskim”, Bogusławem Staśko „Wróblem” i Ewaldem Cupiałem „Ramzesem” – w szopie we wsi Jeżówka niedaleko Wolbromia. Rankiem zjawili się kilku milicjantów z posterunku w Tczycy, z zamiarem ściągnięcia zaległego kontyngentu. Jeden z nich, zauważywszy śpiących żołnierzy, strzelił w ich kierunku, zabijając jedną kulą „Lota” i „Ramzesa”. Pozostałym udało się uciec.

Po śmierci dowódcy oddział „Lota” działał do czerwca 1945 r. Ciało Edwarda Kaziora zostało pogrzebane w Jeżówce. Po kilku miesiącach ekshumowano je. Pogrzeb „Lota” odbył się 17 listopada 1945 r. na cmentarzu parafialnym w Kidowie.

Tekst Cezary Brożek